

1. Taalspelletjes 10

Interpunctie is alles!	12
Six-word story	14
Mijn week in één zin	16
Verkleinwoordjes	17
Samenstellingen	18
Klinkerspel	19
Anagram	21
Verzin een slogan die bij jou past	22
Neologie, neolowie, neolowatteuh?	24
Vergelijkingen, maar dan net dat tikkeltje anders	26
Wie is jouw Valentijntje?	27

2. Boeken als inspiratiebron 28

'Wikipedia' je favoriete hoofdpersonage	30
Welke kleur ben jij?	32
Eerstezinnenverhaal	33
Over vroeger	34
Afscheid	35
Graphic novels	36
Ben jij de nieuwe Clark Kent?	37
Rituelen en tradities	38
Is er dan niemand boos?	39
De bijzondere woorden van ... jou	40
Duelleren!	42
Van Pipi Langkous tot Geronimo Stilton en Harry Potter ...	43
Ben jij een bijzonder kind?	44
Naar het pretpark!	45
<i>Zoeken naar Esther B. en het voorval met Benito</i> van Do Van Ranst	47
Wat zou jij doen met een biljoen?	48
Kicking the bucket	50

3. Creatief Dichten 52

Van handleiding naar poëzie in een handomdraai	54
BOEHOEHOEH!	55
Kruisrijm	56
Tijd om te schitteren: een ruitgedicht aka diamantgedicht ..	57
Plagiaatgedicht	58
Associatiegedicht	59
Alfabetgedicht	59
Songtekstraadsel	60
Stripverhaal	64
Een Materie-elfje	66
Een 160 of sms-gedicht	67
Knipselgedicht	68
Hier zul je het mee moeten doen	69

4. Grappige schrijfp opdrachten 70

Kan er een lachje af?	72
Er was eens	75
Snelle schrijfsels	76
De naam is Bond, James Bond	77
Teleshopping	78
Gezocht: scenarioschrijvers	79
Happy memory	79
Examentijd	80
Schrijf een flaptekst van een ongelezen verhaal	81
Always be happy!	82
'Stilte, zo ontdekte ik, is iets wat je daadwerkelijk kunt horen.'	83
Klasverhaal	84
Fotoverhaal	85
Urban legend	86
Mn. zkt. vr.	87

5. Het nieuws als inspiratiebron 88

Een krantenartikel maar dan anders	90
Een krantenartikel in een nieuw jasje	91
I've had a dream	92
Gezocht: figuur- en hotelzeepjes, eventueel ruilen voor mijn dochter	94
Poppenkastverhaal	95
World Press Photo	96
Genderneutrale transformatie	97

6. Brieven schrijven 98

Lieve Mona	100
Lekker smoesjes verzinnen	101
Brief aan je favoriete schrijver	104
De pop	105

7. Best practices van youngadult-auteurs en taaldocenten 106

Clichés	108
De wolf en booskapje	109
Truth or dare!	110
Kinderarbeid	111
Taal van de toekomst	112
Favoriete leerkracht te koop!	114
Dit is geen schrijftip	115
Schrijver in zijn blootje - het creatieve proces	116
Ik ben wie jij bent	119
Sprinten	121
Sterke personages	122
Stapelgedicht	123

Maak je eigen rap	124
Is het spraakgebrek of ...?	125
Playlistpoëzie	126
Hoe ontsnap jij?	126
Wat alleen wij weten	127
Zoeken, verbeelden, verzinnen	128

8. Echt het allerlaatste hoofdstuk 130

Dankwoord 135

1. “TAALSPELLETJES”

Hoe start de les? Al spelend? Nee zeg, er moet hard gewerkt worden om leerdoelen te behalen. De leerlingen moeten informatieve teksten lezen en begrijpen, spelling en grammatica oefenen ... Toch? Jazeker. Maar een taalspelletje als opwarmer is ook verrijkend. Een spelletje rondom interpunctie bijvoorbeeld. Heel belangrijk, want de betekenis van een zin kan door het weglaten van iets ogenschijnlijk onbenulligs als een komma, een heel andere betekenis krijgen. Of je kunt je verdiepen in neologismen en tegelijk bezig zijn met het vergroten van de creativiteit en woordenschat. Doe eens gek en speel. Want spelen zorgt voor een fijne stemming, het schudt je hersenen wakker, en het vergroot de creativiteit. En tada! Tegelijkertijd werk je ook nog eens aan het behalen van je leerdoelen.

Veel speelplezier!

Interpunctie is alles!

Creativiteit, fantasie, taalplezier

Interpunctie – het plaatsen van de leestekens – is superbelangrijk. Als je bijvoorbeeld een komma zet waar die niet hoort, of geen komma zet waar er wél een zou moeten staan, verandert de betekenis van de zin. Kijk maar eens naar onderstaande voorbeelden.

Was knijper. (Het of hij of zij was een knijper, nu niet meer. De spatie moet weg.)

Ik zat op haar schoot en kuste haar.

Of:

Ik zat op haar, schoot, en kuste haar.

De betekenis van de zin verandert niet enkel door de komma's, maar ook doordat het woord 'schoot' een homoniem is. Homoniemen zijn woorden die hetzelfde klinken, maar die verschillend zijn qua betekenis.

Ik hou van kinderen koken én lekker smullen!

Of:

Ik hou van kinderen, koken én lekker smullen!

De tweede zin zou uit de mond van welke brave burger dan ook kunnen komen, maar de eerste ...? Misschien uit de mond van de heks van het sprookje van Hans en Grietje?

De leraren van onze school die niet zo sportief zijn,
gaan op het terras een ijsje eten.

Of:

De leraren van onze school, die niet zo
sportief zijn, gaan op het terras een ijsje eten.

Wat is het verschil tussen deze twee zinnen? In de eerste zin gaat een aantal leraren een ijsje eten, namelijk de leraren die niet zo sportief zijn. Uit de tweede zin kun je opmaken dat alle leraren een ijsje gaan eten. De eerste komma maakt namelijk duidelijk dat de leerkrachten zonder uitzondering niet sportief zijn.

Opdracht

Verzin zinnen waarvan de betekenis verandert als je een leesteken weglaat. Werk met interpretatie van de boodschap, gebruik woorden die meerdere betekenissen hebben, speel met samengestelde zinnen ...

Six-word story

Creativiteit, fantasie, taalplezier

Een thriller schrijven in zes woorden? Of een liefdesverhaal? Het kan! Velen gingen je voor. De bedenker van het genre is de beroemde auteur Ernest Hemingway. Hij schreef: *For sale: baby shoes, never worn.*

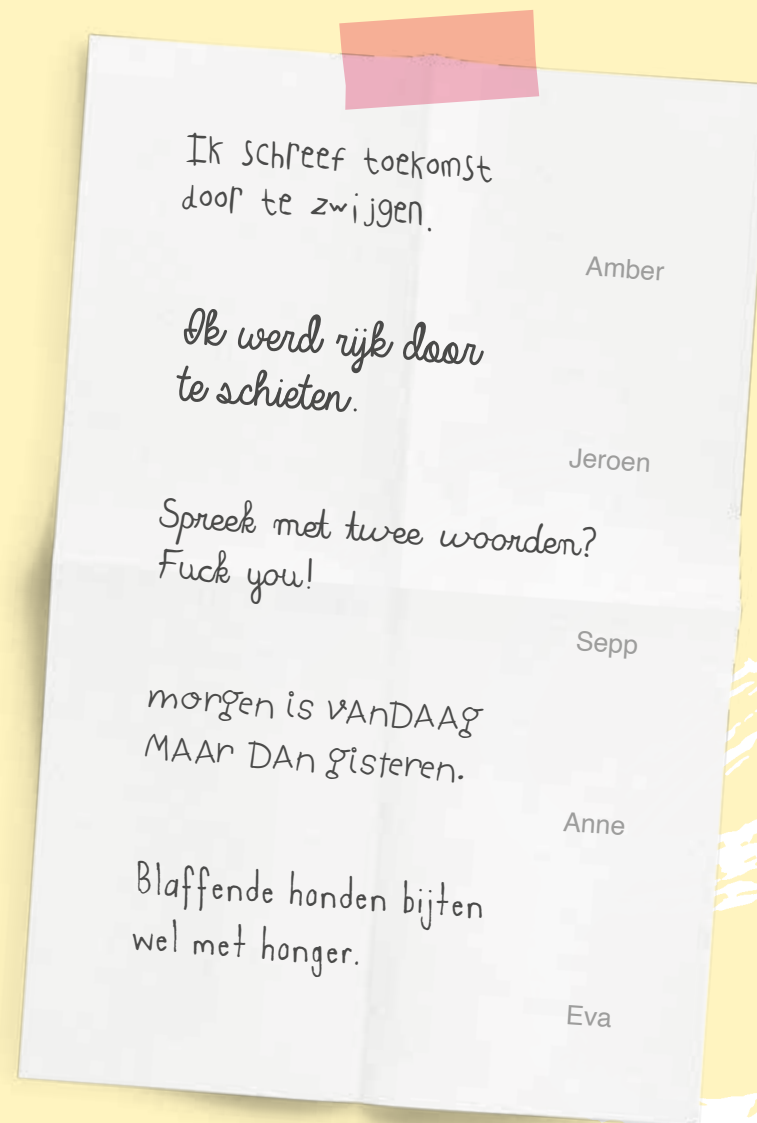
Voorbeelden in het Nederlands zijn:

- *Haar eeuwige trouw duurde een week.*
- *Ik zit naakt in de koelkast.* (Hanneke Middelburg)
- *Ik heb de tijd leren doden.* (Joke Bosch)

Hoe begin je aan zo'n ultrakort verhaal? Ga niet meteen in zes woorden denken. Schrijf eerst een iets langere tekst en ga dan schrappen. Ga op zoek naar de woorden die de kern weergeven.

Opdracht

Schrijf drie zeswoordenverhalen: een spannend verhaal, een lief verhaal en een droevig verhaal.

Verdieping

Verzamel alle afgewerkte zeswoordenverhalen en lees ze (hardop). De zes woorden roepen hele werelden op. Wat lees je áchter die zes woorden? Welke betekenis geef jij eraan? Laat elke leerling één zeswoordenverhaal uitkiezen dat hem of haar aanspreekt; omdat het nieuwsgierig maakt, omdat er iets van herkenning is, een overeenkomst met het eigen leven of dat van een vriend of vriendin ...

Daarna gaan de leerlingen opnieuw aan de slag. Op basis van de zes woorden van iemand anders ga je nu weer een eigen verhaal bouwen. Laat je leiden door de topische vraagwoorden: wie, wat, hoe, wanneer, waarom, waar, waarmee. Voeg eventueel humor, actie, drama toe. Misschien zie je een meerwaarde in een dialoog of een misverstand?

Extra!

Kun je ook driewoordenverhalen schrijven, of is het dan geen verhaal? Wat vind jij?

- *Aardbeien met slagroom.*
- *Ik was smoor.*
- *Een dikke voldoende.*

Gisteren testte ik positief.
Lekker, een week thuisblijven!
Maar wat zag ik toen ...
Dit was helemaal geen Covid test.
Voor ik het wist, viel ik van mijn stok.
Ja, mijn test was positief maar voor mij f*cking negatief.
Ik haat kinderen.
Ze schijten, janken en kosten geld.
Over zeven maanden is mijn leven voorbij.
Ik denk dat ik het op Marktplaats zet.
Ongeboren kind te koop.
Conditie: nieuw en ongebruikt!
Bijzonderheden: geniale genen.
Vraagprijs: vanaf 50.000 euro.
Over zeven maanden ben ik rijk.
En stop ik zeker weten met school.
Geen wiskunde, geen wekker, geen gezeur aan mijn hoofd.
Wakker worden wanneer ik dat wil.
Gisteren testte ik positief, de beste dag van mijn leven.

Leerlingen Citaverde

Mijn week in één zin ...

Creativiteit, fantasie, taalplezier

Schrijf in één zin wat je deze week hebt meegemaakt. Vervolgens worden de zinnen doorgegeven. Zo krijg jij nu een 'Mijn week in één zin' van een klasgenoot. Lees deze zin. Maak nu een nieuwe zin waarin je de boodschap op het briefje net iets anders verwoordt, wat uitgebreider vertelt, ietsje meer informatie geeft, details toevoegt ...
Op die manier schrijf jij over wat hij/zij heeft beleefd, maar zoals jij het interpreteert.

Verdieping

In deze klassikale opdracht worden alle zinnen voorgelezen en moet de klas een verhaal maken door de zinnen in een bepaalde volgorde te schikken. Lukt het om een samenhangend geheel te maken met deze zinnen?

Verkleinwoordjes

Creativiteit, fantasie, taalplezier

Vaak gebruiken we in onze taal verkleinwoorden die niet per se naar iets kleins verwijzen.

Bijvoorbeeld:

- *De schaatser deed pootje-over in de bocht, maar zijn benen kwamen in de knoop en hij viel op zijn gezicht.*
- *In de turnles mochten we haasje-over spelen, zo bleef ik haken en viel ik op mijn gezicht.*
- *Belletjetrek blijft een leuk spelletje, tenzij we betrappt worden door de bewoner van het huis.*
- *Tijdens de speeltijd heeft Emiel me pootjelap gelegd.*

Zoek zelf nog meer samenstellingen waarvan het eerste deel een verkleinwoord bevat. Kun je er een kort verhaal over schrijven? Of er een tekening bij maken?

Verdieping

Verzin nieuwe woorden met een verkleinwoord in het eerste deel van de samenstelling. Kunnen je klasgenoten raden wat je ermee bedoelt?